

Kokousaika	Ma 12.11.2018 klo 19.00 - 19.15
Kokouspaikka	Kunnanvirasto, valtuustosali
Käsiteltävät asiat	<ol style="list-style-type: none">1. Kokouksen avaus2. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus3. Pöytäkirjantarkastajien valinta4. Tuloveroprosentti vuodelle 20195. liite Kunnan kiinteistöveroprosentit vuodeksi 20196. liite Metsätilan myynti / Roskala7. Talouden väliraportit8. Toimivalta kunnallis- ja kiinteistöverosta vapauttamisessa9. Kiireellistä käsittelyä vaativat asiat10. Ilmoitusasiat <p>Kokouksen päättäminen ja valitusosoitus</p>
Pöytäkirjan nähtävänäpito	Kokouksen tarkastettu pöytäkirja, johon on liitetty valitusosoitus, pidetään yleisesti nähtävänä yleisessä tietoverkossa 16.11.2018
Puheenjohtaja	Veli-Pekka Okko
Julkipanotodistus	Tämä kokouskutsu on julkaistu yleisessä tietoverkossa. Ilmoitustaulunhoitaja

LEMIN KUNTA
 Kunnanvaltuusto

37

KOKOUSAIKA	Ma 12.11.2018 klo 19.00 -	
KOKOUSAIKKA	Kunnanvirasto 1, valtuustosali	
SAAPUVILLA OLLEET JÄSENET (ja merkitä siitä, kuka toimi puheenjohtajana)	Okko Veli-Pekka Tapanainen Matti Nisonen Lasse	Puheenjohtaja I varapuheenjohtaja II varapuheenjohtaja
	Buuri Kati Holopainen Petteri Junni Antti Junnikkala Mika Karhu Anu Kempainen Teemu Koivisto Juha Konttinen Tuula Mielikäinen Juha Pesari Markku	Laurikainen Ritva Ovaskainen Jarkko Penttilä Arte Purttilo Pekka Rings Mervi Sirkka Laura Taipale Heikki Tölski Jarmo Värtö Nina Värtö Marja
MUUT SAAPUVILLA OLLEET (ja läsnäolon peruste)	Stoor Jussi Pitkänen Pentti	kunnanjohtaja pöytäkirjanpitäjä
LAILLISUUS JA PÄÄTÖS- VALTAISUUS	Todettiin.	
ASIAT	§:t 24 - 30	
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUSTAPA (tarkastuspaikka ja -aika sekä tarkastajien valinta taikka merkintä edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastamisesta)	Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Jarkko Ovaskainen ja Lasse Nisonen.	
PÖYTÄKIRJAN ALLE- KIRJOITUS JA VARMENNUS	Puheenjohtaja	Pöytäkirjanpitäjä
	Veli-Pekka Okko	Pentti Pitkänen
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS Pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun mukaiseksi. Pöytäkirjan käsittelylehdet on samalla varustettu nimikirjaimillamme	Tarkastusaika Lemillä 16.11.2018	
	Allekirjoitukset	
	Jarkko Ovaskainen	Lasse Nisonen
PÖYTÄKIRJA ON PIDETTY NÄHTÄVÄNÄ YLEISESSÄ TIETOVERKOSSA	Paikka ja pvm Lemillä 16.11.2018	
	Virka-asema Talous- ja hallintojohtaja	

24. Tuloveroprosentti vuodelle 2019

Kunnanhallitus 29.10.2018 § 115

Verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 91 a §:n (1263/2001) mukaan kunnan tulee ilmoittaa tuloveroprosentin suuruus Verohallitukselle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä. Tuloveroprosentti ilmoitetaan neljännesprosenttiyksikön tarkkuudella.

Vuoden 2019 talousarvion valmistelu on edennyt riittävän pitkälle, jotta veroprosenttien määrääminen voi perustua talousarvioluonnokseen. Eksoten maksuosuuden nousu on tehnyt budjetin laadinnasta vaikean. Tuloveroprosentti on jo nyt yli prosenttiyksikön korkeampi kuin kunnissa keskimäärin, mutta talousarvion tasapainotukseen ilman tuloveroprosentin korotusta ei ole realistisia mahdollisuuksia. Valtuustoseminaarissa vaihtoehtona esitettyjä omistusjärjestelyjen muutoksia ei ole mahdollista toteuttaa tarvittavassa laajuudessa. Näillä perusteilla talousarvion valmistelussa on lähdetty siitä, että veroprosenttia on korotettava 22,00 prosenttiin. Tuloveroprosentti on vuosina 2014-2018 ollut 21,00.

Tilivuosi	2017	2018	2019	2020	2021
Talousarviovuoden ennakot	8 616	8 705	9 348	9 731	10 081
Tilitykset edelliseltä vuodelta					
- ennakot tammi-lokakuussa	1 033	1 083	583	579	594
- tilitykset marras-joulukuussa	-612	-849	-127	-111	-86
Edellinen vuosi yhteensä	421	234	456	468	508
Tilitykset vuodelta t-2	176	178	176	73	72
Tilitykset aik. vuosilta	29	29	34	24	24
Tilitykset yhteensä	9 242	9 146	10 014	10 296	10 685
Muutos %	-3,5	-1,0	9,5	2,8	3,8

Alustava arvio verotulojen kehityksestä 22 prosentin tuloveroprosentilla on yllä. Maakuntaudistuksen myötä kuntien tuloveroprosentteja on aikomus muuttaa vuodesta 2021 alkaen. Koska lainsäädäntöä ei vielä ole muutettu, on tämä laskelma tehty nykytilanteen mukaisena. Jos tilanne muuttuu, korjataan verotuloarviota vastaavalla tavalla. (valm. talous- ja hallintojohtaja Pentti Pitkänen, puh. 040 7244603)

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet

	Lautakunta	Hallitus	Valtuusto
--	------------	----------	-----------

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus ehdottaa kunnanvaltuustolle, että tuloveroprosentiksi vuodelle 2019 vahvistetaan 22,00.

Päätös Keskustelun aikana Mervi Rings ehdotti, että veroprosenttia ei koroteta. Anu Karhu kannatti Ringsin ehdotusta. Pekka Purtilo ehdotti, että veroprosenttia korotetaan 0,5 %-yksikköä 21,5 %:iin. Purtilon ehdotusta ei kannatettu.

Puheenjohtaja tiedusteli keskustelun jälkeen ja käydyn keskustelun perusteella, voidaanko Ringsin ehdotus hyväksyä yksimielisesti. Kun tätä ei kukaan vastustanut, totesi puheenjohtaja kunnanhallituksen hyväksyneen Ringsin ehdotuksen yksimielisesti.

Kunnanhallitus ehdottaa kunnanvaltuustolle, että tuloveroprosentiksi vuodelle 2019 vahvistetaan 21,00 %.

Merkitään, että esittelijä jätti pöytäkirjaan eriävän mielipiteensä.

Kunnanvaltuusto 12.11.2018 § 24

Päätös Keskustelun aikana Juha Koivisto ehdotti, että tuloveroprosentiksi vuodelle 2019 vahvistettaisiin 21,50 %. Ehdotusta kannatti Antti Junni.

Asiassa suoritettiin äänestys niin, että kunnanhallituksen ehdotusta kannattavat äänestivät JAA ja Koiviston ehdotusta kannattavat äänestivät EI. Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 17 JAA-ääntä ja 4 EI-ääntä. Äänestysluettelo liitetään pöytäkirjaan.

Puheenjohtaja totesi, että kunnanhallituksen ehdotus on hyväksytty ja tuloveroprosentiksi vuodelle 2019 vahvistetaan 21,00%.

25. Kunnan kiinteistöveroprosentit vuodeksi 2019

Kunnanhallitus 29.10.2018 § 116

Kiinteistöverolain (654/1992) 11 §:n mukaan kunnanvaltuusto määrää kunnan kiinteistöveroprosenttien suuruuden laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kiinteistöveroprosentit määrätään prosentin sadasosan tarkkuudella. Kunnan tulee ilmoittaa kiinteistöveroprosentit Verohallitukselle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä.

Kiinteistöverolain mukaan kiinteistöveroprosenttien hyväksytyt vaihteluvälit ovat seuraavat:

- vakituinen asuinrakennus 0,41 - 1,00
- yleinen veroprosentti 0,93 - 2,00
- muu kuin vakituinen asuinrakennus 0,93 - 2,00
- rakentamaton rakennuspaikka 2,00 - 6,00
- yleishyödyllinen yhteisö 0,00 - 2,00
- voimalaitos 0,93 - 3,10

Edellä mainituista kolme ensimmäistä on määrättävä ja loput voidaan määrätä.

Lemillä ovat vuonna 2018 voimassa seuraavat veroprosentit:

- yleinen kiinteistövero 1,13 %
- vakituiset asuinrakennukset 0,53 %
- muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,13 %
- yleishyödyllinen yhteisö 0,00 %
- rakentamaton rakennuspaikka 4,00 %.

Vuoden 2019 talousarvion valmistelu perustuu nykyisille kiinteistöveroprosenteille. Arvio kiinteistöveroista vuonna 2019 on liitteenä. (valm. talous- ja hallintojohtaja Pentti Pitkänen, puh. 040 7244603)

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus ehdottaa kunnanvaltuustolle, että kiinteistöveroprosenteiksi vuodeksi 2019 vahvistetaan seuraavat prosentit:

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet			
	Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

- yleinen kiinteistövero	1,13 %
- vakituiset asuinrakennukset	0,53 %
- muut kuin vakituiset asuinrakennukset	1,13 %
- yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %
- rakentamaton rakennuspaikka	4,00 %.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kunnanvaltuusto 12.11.2018 § 25

Päätös Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen ehdotuksen.

26. Metsätilan myynti / Roskala

Kunnanhallitus 29.10.2018 § 118

Kuntaan on 24.7.2018 saapunut ostotarjous tilasta Roskala 416-405-1-81. Kunnanhallituksen kokouksen yhteydessä mutta pöytäkirjaan kirjaamatta sovittiin, että tilaa tarjotaan julkisesti ostettavaksi. Ilmoitus myynnistä on ollut kunnan nettisivulla 4.-28.9.2018. Tarjoukset pyydettiin jättämään 28.9.2018 klo 12.00 mennessä.

Roskala-tilalla on suljettu ja maisemoitu Kuukanniemen entinen kaatopaikka. Kaatopaikka-alueeseen liittyvän seurantavelvoitteen vuoksi kaatopaikka-alue rajataan kaupan ulkopuolelle. Lisäksi alueella on aikanaan ollut Kuukanniemen taajaman jätevesien suopuhdistamo.

Heinäkuussa jätetty tarjous Roskala-tilasta ilman entistä kaatopaikka-alueetta oli 25.000 euroa. Alueesta tuli tämän lisäksi tarjousten jättöaikana 42.000 euron tarjous. Etelä-Karjalan metsänhoito-yhdistyksen 5.10.2018 antaman arvion mukaan kaupan kohteena olevan metsätalousmaan käypä arvo on noin 30.800 €.

Kuntalain 14 §:n 6- kohdan mukaan valtuusto päättää varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Hallintosäännön 22 §:n 2. momentin 2. kohdan mukaan kunnanhallitus tai kunnanhallituksen määräämä toimielin tai viranhaltija ratkaisee asian, joka koskee rakennustonttien ja maan myymistä valtuuston vahvistamisen yleisten perusteiden mukaisesti asemakaava- ja asuntoalueella. Kunnanvaltuusto ei ole tällaisia yleisiä perusteita vahvistanut eikä myytävä määräala ole asemakaava- tai asuntoalueella, joten myynnistä päättää kunnanvaltuusto. Luonnos kauppakirjaksi on liitteenä. (valm. talous- ja hallintojohtaja Pentti Pitkänen, puh. 040 7244603)

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus ehdottaa kunnanvaltuustolle, että kunta myy tarjouksen mukaisesti Tuomas Kiljuselle noin 6 ha:n määräalan tilasta Roskala 416-405-1-81 kokonaishintaan 42.000 € ja että kunnanvaltuusto hyväksyy allekirjoitettavaksi liitteenä olevan luonnoksen mukaisen kauppakirjan. Kauppakirja on allekirjoitettava kolmen kuukauden kuluessa valtuuston päätöksen lainvoimaistumisesta. Muuten kauppa katsotaan peruuntuneeksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kunnanvaltuusto 12.11.2018 § 26

Päätös Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen ehdotuksen.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet			
	Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

27. Talouden väliraportit

Kunnanhallitus 29.10.2018 § 123

Talousarvion käyttösuunnitelman tavoitteiden mukaan kunnanhallitukselle annetaan talousraportti kuukausittain ja valtuustolle vähintään kaksi kertaa vuodessa. Viimeinen käsitelty raportti on heinäkuulta 2018. Sen jälkeen on kunnan nettisivulla julkaistu raportit elo- ja syyskuulta 2018. Syyskuun raportti on päivitetty 18.10.2018.

Syyskuun lopun tilanteessa toimintamenoissa on noin 51.000 euroa säästöä tavoitteen mukaiseen käyttöön verrattuna. Raportin ylijäämä johtuu valtaosin alkuvuoden verotilitysten arvioitua paremmasta kehityksestä ja siitä, että verotulot normaalistikin painottuvat alkuvuoteen. Vuoden 2017 verokertymästä on saatu arvio 10.9.2018 ja sen mukaan kunnallisveron määrä näyttää laskevan vuodelta 2016 maksuun pantuun määrään verrattuna noin 2,3 %. Arvio on noin 80.000 pienempi, kuin talousarvion perusteella on odotettu. Lopullinen tieto vuoden 2017 verotuksesta julkaistaan loka-marraskuun vaihteessa. Verotilitysjärjestelmä muuttuu vielä loppuvuoden aikana ja sillä saattaa olla vaikutusta vuoden 2018 verotulojen kokonaismäärään. (valm. talous- ja hallintojohtaja Pentti Pitkänen, puh. 040 7244603)

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus merkitsee elo- ja syyskuun 2018 raportit tiedoksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lisäksi kunnanhallitus päätti saattaa raportit myös kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Kunnanvaltuusto 12.11.2018 § 27

Päätös Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen ehdotuksen.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet			
	Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

28. Toimivalta kunnallis- ja kiinteistöverosta vapauttamisessa

Kunnanhallitus 29.10.2018 § 125

Toimivalta kunnallis- ja kiinteistöverosta vapauttamisessa siirtyi Verohallinnolle 1.6.2013 alkaen. Kunta voi kuitenkin pidättää ratkaisuvallan itsellään. Verosta vapauttamisella tarkoitetaan toimivaltaisen viranomaisen tekemää päätöstä, jossa vero- tai maksuvelvollinen vapautetaan osittain tai kokonaan suoritettavasta tai jo suoritetusta verosta.

Kunnanvaltuusto on 4.3.2013 § 28 ja 5.10.2015 § 22 päättänyt, että kunnallisveroa ja kiinteistöveroa koskevia vapauttamishakemuksia koskevaa ratkaisuvallaa ei pidätetä kunnalla. Jos kunta haluaa jatkossa pidättää ratkaisuvallan itsellään ajalla 1.1.2019 . 31.12.2021 vireille tulevilla hakemuksissa, kunnan on tehtävä ilmoitus Verohallinnolle 20.11.2018 mennessä. Ratkaisuvallasta koskee kunnallis- ja kiinteistöverosta vapauttamishakemuksia. Kunta voi halutessaan pidättää ratkaisuvallan vain toisessa asiaryhmässä.

Jos kunta ei ilmoita Verohallinnolle ratkaisuvallan pidättämisestä 20.11.2018 mennessä, on seuraava mahdollisuus ratkaisuvallan pidättämisestä ilmoittamiseen vasta vuonna 2021. Jos kunta päättää, että se ei pidätä ratkaisuvallaa itsellään, kunnan ei tarvitse ilmoittaa asiasta Verohallinnolle. Ratkaisuvallasta on tällöin Verohallinnolla suoraan lain nojalla.

Toimivalta ratkaisuvallan pidättämistä koskevan päätöksen tekemiseen on valtuustolla, koska valtuusto ei ole kuntalain 14 §:n nojalla johtosäännössä siirtänyt toimivaltaansa kunnan muulle viranomaiselle. Hallintosäännön 22 §:n 1 momentin 8. kohdan mukaan kunnanhallitus tai kunnanhallituksen määräämä toimielin tai viranhaltija ratkaisee asian, joka koskee yksittäisen vapautuksen myöntämistä kunnallisveron ja sen seuraamusten osalta. Tämä kohta on merkityksetön silloin kun toimivalta on siirtynyt Verohallinnolle. (valm. talous- ja hallintojohtaja Pentti Pitkänen, puh. 040 7244603)

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus ehdottaa kunnanvaltuustolle, että kunnallisveroa ja kiinteistöveroa koskevia vapauttamishakemuksia koskevaa ratkaisuvallaa ei pidätetä kunnalle.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet			
	Lautakunta	Hallitus	Valtuusto

Samalla kunnanhallitus ehdottaa kunnanvaltuustolle, että toimivalta ratkaisuvallan pidättämistä koskevan päätöksen tekemiseen siirretään kunnanhallitukselle tai kunnanhallituksen määräämälle toimielimelle tai viranhaltijalle muuttamalla hallintosäännön 22 §:n 1 momentin 8. kohta seuraavanlaiseksi:

"8. ratkaisuvallan pidättämistä kunnalle yksittäisen vapautuksen myöntämisestä kunnallisveron tai kiinteistöveron suorittamisesta veronkantolain 48 §:n tarkoittamalla tavalla ja yksittäisen vapautuksen myöntämistä silloin kun ratkaisuvallalta on pidätetty kunnalle"

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kunnanvaltuusto 12.11.2018 § 28

Päätös Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen ehdotuksen.

29. Kiireellistä käsittelyä vaativat asiat

Kunnanvaltuusto 12.11.2018 § 29

Päätös Kiireellistä käsittelyä vaativia asioita ei ollut.

30. Ilmoitusasiat

Kunnanvaltuusto 12.11.2018 § 30

Päätös Ilmoitusasioita ei ollut.

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

<p>Kieltojen perusteet</p>	<p>Seuraavista päätöksistä ei kuntalain 136 §:n mukaan saa tehdä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.</p> <p>Pykälät 27, 29 - 30</p>
	<p>HallintolainkäyttöL 5 §:n / muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.</p> <p>Pykälät ja valituskieltojen perusteet</p>

VALITUSOSOITUS

<p>viranomaisen ja valitusaika</p>	<p>Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Viranomaisen, osoite ja postiosoite:</p> <p style="text-align: center;">Itä-Suomen hallinto-oikeus Minna Canthin katu 64 PL 1744, 70101 Kuopio Sähköposti; ita-suomi.hao@oikeus.fi Puhelin: 029 56 42502 Faksi: 029 56 42501</p> <p>Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa:</p> <p style="text-align: center;">https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p> <p>Kunnallisvalitus, pykälät 24 - 26, 28</p>	<p>Valitusaika 30 päivää</p>
	<p>Hallintovalitus, pykälät</p>	<p>Valitusaika päivää</p>
	<p>Muu valitusviranomaisen, osoite ja postiosoite</p>	<p>Pykälät Valitusaika päivää</p>
<p>Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun</p>		

Liitetään pöytäkirjaan

<p>Valituskirjelmä</p>	<p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi - muutosvaatimuksen perusteet <p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.</p> <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.</p> <p>Valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta.</p> <p>Valituskirjelmään on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä valtakirja sen mukaan kuin HLL 21 §:ssä säädetään.</p> <p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
<p>Valitusasiakirjojen toimittaminen</p>	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun 26 päivä tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa valitusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p> <p>Valitusasiakirjat voi toimittaa myös: nimi, osoite ja postiosoite Pykälät</p> <p>Valitusasiakirjat on toimitettava 1): nimi, osoite ja postiosoite Pykälät</p>
<p>Lisätietoja</p>	<p>Valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.</p> <p>Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje/valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>

¹⁾ Jos toimitettava muulle kuin valitusviranomaiselle.